

Demne de amintit sunt și articolele *Toponime din Țara Abrudului. Semnificații istorice și Toponime din bazinul Abrudului referitoare la minerit* care conțin, în special cel din urmă, nume topice neînregistrate în *Glosar (Baia Julii sau Julița □ „n. fam. Jula, dispărut”* – p. 405) și care au meritul de a consemna, pentru un studiu ulterior, numiri care se pierd ca urmare a dispariției mineritului.

Toate observațiile făcute pe marginea *Glosarului numelor topice* alcătuit de Emil Popa nu scad cu nimic valoarea cărții. Lucrarea semnată de Ioan-Nicolae Popa, *Un dascăl de „românie” în Țara Moșilor*, își merită cu prisosință locul în bibliografia de specialitate, atât prin evocarea profesorului din Abrud, cât, mai ales, prin aducerea în prim-plan a studiilor de toponimie întreprinse din pasiune de Emil Popa, o contribuție meritorie la cercetarea onomasticii din zona Munților Apuseni.

ADELINA-EMILIA MIHALI
Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu” al Academiei Române
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21
adelinatatar@yahoo.com

„PHILOLOGIA”, XXIX, 2019, nr. 1–2. Homenaje al Profesor
 Coman Lupu, 232 p. (Časopis Ústavu filologických
 štúdií, Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v
 Bratislave)

Cu un număr special însumând o serie de studii comparate, revista „Philologia” și Institutul de Studii Filologice de la Universitatea Comenius din Bratislava îl celebrează pe profesorul Coman Lupu care, pe 29 ianuarie 2019, a împlinit vârsta de 70 de ani, pentru contribuția sa decisivă la consolidarea romanisticii nu doar în cadrul facultății bratislavene, ci și în cel al Universității Comenius și al arealului internațional.

Volumul debutează cu omagiul coordonatelor, RadanaŠtrbáková și RenátaBojničanová, *Homenaje al Profesor Coman Lupu* (p. 5–8), care aduc în prim-plan personalitatea omului și profesorului Coman Lupu. Cadru didactic la Departamentul de limbi și literaturi romane de la Universitatea Comenius, începând cu anul 2009, și la Departamentul de limbi și literaturi romane, clasice și neogreacă de la Facultatea de Limbi și literaturi străine a Universității din București, din 1972, Coman Lupu și-a dedicat întreaga existență predării și cercetării limbilor romane. Cu o carieră profesională prestigioasă zidită pe o educație solidă însușită în cadrul Universității din București grație studiilor aprofundate de limbi și literaturi romane, profesorul C. Lupu are un parcurs academic complet, încununat atât de susținerea tezei de doctorat, în 1999, *Iordache Goleșcu – Condica limbii rumânești și lexicografia românească din secolele XVIII–XIX (1750–1860) în procesul de occidentalizare romanică a românei moderne*, cât și de recunoașterea comunității academice prin decernarea, în 1991, a premiului Timotei Cipariu al Academiei Române pentru lucrarea colectivă coordonată de Marius Sala, *Enciclopedia limbilor romane*. Cunoștințele temeinice acumulate pe parcursul celor aproximativ 50 de ani de activitate didactică și de cercetare le va împărtași cu generozitate zecilor de generații de studenți, masteranzi și doctoranzi atât ai Universității bucureștene, cât și ai celei din Bratislava. Formația intelectuală exemplară este dublată în manieră indiscutabilă de calitatea umană a profesorului, acesta fiind perceput în mediul academic bratislavă ca „un om care crede în bunătatea celorlalți, în sinceritatea oamenilor și în bunele lor intenții”, trăsături de caracter care i-au permis lui C. Lupu „să-și urmeze calea și să depășească fără încrâncenare multe împrejurări, care nu au fost întotdeauna favorabile, fără a-și pierde optimismul și speranța” [p. 5; trad. n. – M.A.].

Omagiul este însoțit de o bibliografie selectivă a lucrărilor profesorului, *Bibliografia selecta del profesor Coman Lupu* (p. 9–13), care dau, de altfel, dreapta măsură a deschiderii sale științifice și

a profilului său intelectual multidisciplinar: istoria limbilor romanice, lexicografia istorică, gramatica contrastivă, studiile literare și traductologia.

Actele care îi sunt consacrate reunesc studii ale unor colegi și colaboratori, ilustrând trei direcții de cercetare: I. *Jazykovednákomparatistika (lingvistické a lingvodidaktickéameranie)* (studii comparate de lingvistică și didactică a limbilor), II. *Literárnakomparatistika (literárnovedné a translatologickéameranie)* (studii comparate literare și traductologice) și III. *Komparatívnyvýskum v oblasti dejín a kultúry (interdisciplinárnezameranie)* (studii comparate de istorie și cultură).

Prima direcție de cercetare debutează cu lucrarea *Ako ovplyvňuje typologická prislunšnosť tvorbu kolokácii v cudzom jazyku. Na pozadí slovenčiny, nemčiny a rumunčiny* (Modul în care tipologia afectează formarea cologațiilor într-o limbă străină. Situația limbilor slovacă, germană și română) (p. 17–34), elaborată de Mária Vajičková și Marilena Felicia Luța, în care se aduce în discuție situația cologațiilor fixe. Studiind problematica acestora în trei limbi – slovacă, germană și română – aparținând, așadar, unor familii de limbi distincte, cele două autoare ilustrează concret maniera în care structuri tipologice din limba-sursă influențează procesul de creare a cologațiilor fixe într-o limbă străină. Zuzana Toth, în studiul *Il tempo e l'aspetto verbale nell'italiano, neltedesco e nell'interlingua di apprendenti tedescofoni. Tresistemi linguistici a confronto* (Timpul și aspectul verbal în italiană, germană și în limba intermediară a studenților germanofoni. Trei sisteme lingvistice comparate) (p. 35–54), abordează sistemul verbal temporal și aspectual în limbile italiană și germană și modul în care acesta se manifestă ca limbă intermediară în cazul studenților cu L1 germană și L2 italiană, evidențiind atât limitele în care o limbă intermediară este influențată de sistemele verbale distincte ale limbilor aici investigate, cât și relația stabilită între acuratețea morfosintactică și tendința de a produce secvențe narative în care prezentul să fie timpul dominant. În *Historia de la palabra emoción en perspectiva comparativa (español, francés, italiano, inglés)* (Istoria cuvântului *emoción* 'emoție' în perspectivă comparată (spaniolă, franceză, italiană, engleză)) (p. 55–80), Radana Štrbáková reconstruiește istoria cuvântului *emoje* în lexicul spaniol, oferind, în același timp, o perspectivă globală comparată atât a evoluției semantice a acestuia în italiană, franceză și engleză, cât și a conceptualizării sale în diverse dicționare contemporane. Beatriz Gómez-Pablos Calvo, în *Sobre losgalicismos „modernamente introducidos” en el siglo XVIII y su tratamiento lexicográfico en los diccionarios académicos* (Despre galicismele „introduse modern” în secolul al XVIII-lea și tratamentul lor lexicografic în dicționarele academice) (p. 81–106), analizează prezența galicismelor intrate în limba spaniolă în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, strâns legate de evoluția societății, de schimbările politice și de tentativele de „francizare” a Curții Spaniole, și tratamentul de care acestea beneficiază în dicționarele academice reprezentative ale epocii în discuție. Mária Spišiaková, în *El rojo y el azul en la política eslovaca y española* (Roșul și albastrul în politica slovacă și spaniolă) (p. 107–120), realizează un inventar al celor mai comune culori prezente în politica spaniolă și a țărilor hispanofone, insistând asupra colorilor *roșu* și *albastru* și evidențiind atât semantismul contextual al acestora, cât și ocurențele lor în diverse structuri lexicale, într-o abordare comparativă hispano-slovacă. În studiul *El perro en la fraseologíaespañola y eslovaca* (Câinele în frazeologia spaniolă și slovacă) (p. 121–135), Nina Mocková, apelând la instrumentarul oferit de lingvistica cognitivă, inventariază cca 40 de structuri organizate în jurul cuvântului *câine* prezente în limbile slovacă și spaniolă, care-i permit să creioneze 8 câmpuri noționale, reperabile în conotațiile universale pe care acest cuvânt le-a dobândit de-a lungul timpului. Mojmir Malovecký și Mária Medveczká deschid seria lucrărilor cuprinse în a doua direcție de cercetare a volumului omagial cu studiul *Calderónov Stálykráľ Povič – medzioriginálom a prekladom* (Prințul constant de Calderón de la Barca – între original și traducere) (p. 139–150). Cei doi autori surprind un moment important din istoria relațiilor literare spaniolo-slovace, ilustrat de apariția traducerii, în limba slovacă, a lucrării lui Pedro Calderón de la Barca, *El principe constante – Stály kráľovič* (Prințul constant), de către Pavel Blaho, în 1868 și 1895. Salustio Alvarado, în *Los viajes al cielo y al infierno en la literatura apócrifa de la „slavia orthodoxa” y del mundo latino* (Călătoriile la cer și în iad în literatura apocrifă a lumii slavice și a celei latine) (p. 151–170), studiază tema călătoriei la cer și în iad în câteva texte apocrife care, grație traducerilor latinești, au circulat atât în România Occidentală, cât și în cea Orientală:

Apocalipsa Sf. Pavel (Visio Pauli), Apocalipsa lui Avram, Înălțarea lui Isaia, Apocalipsa Fecioarei Maria etc., demonstrând astfel, dincolo de granițele religioase, lingvistice și politice, prezența unor motive antice și corespondențele reperabile în tradiția islamică. Lucrarea profesoarei Renáta Bojničanová, *Función intermediadora del ambiente parisino en las relaciones interliterarias durante la época de entreguerras* (Rolul de intermediar al mediului parizian în relațiile literare dintre cele două războaie mondiale) (p. 171–182), subliniază nu doar rolul jucat de traduceri în dezvoltarea relațiilor literare, ci investighează un topos reprezentativ al epocii studiate, Parisul, ca spațiu de întâlnire atât între diverse curente artistice ale culturii și limbii franceze, cât și între indivizi, în acest sens luând în discuție receptarea a doi autori străini în mediul parizian: spaniolul Ramón Gómez de la Serna (1888–1963) și slovacul Ivan Horváth (1904–1960). Tivadar Palágyi, în *Traduire Houellebecq: étude comparée de quelques versions de Soumission* (Traducând Houellebecq: studiu comparat al câtorva versiuni ale romanului *Soumission*) (p. 183–204), se preocupă de modul în care traducătorii romanului lui Michel Houellebecq, *Supunere*, au reușit prin intermediul instrumentelor lingvistice să întrebuițeze discursul indirect liber. Luând ca punct de reper textul original, autorul urmărește în versiunea în limba română, respectiv în cea italiană modul în care traducătorii transpun discursul indirect liber din limba-sursă în limbile-țintă, opțiunile lor traductologice, precum și instrumentele lexicale la care recurg. Ultima direcție de cercetare este ilustrată de două studii. Primul, studiul lui György Domokos, *L'italiano come lingua franca diplomatica nel periodo del Rinascimento nell'Europa Centrale. Documenti di colloqui importanti avvenuti a Trnava e Nitra* (Italiana ca lingua franca diplomatică în Europa Centrală din perioada Renașterii. Documente ale unor discuții importante ținute în Trnava și Nitra) (p. 207–219), tratează maniera în care limba italiană era întrebuițată în Europa Centrală, mai exact în Regatul Ungariei și al Poloniei, în timpul perioadei renascentiste. Astfel, apelând la trei scrisori de la începutul secolului al XVI-lea, localizate în Trnava și Nitra, ale lui Ercole Pia către cardinalul Ippolito I d'Este, autorul reușește să arate pătrunderea graduală a limbii italiene nu doar în vorbirea cotidiană, ci și în cercurile de putere al Regatului Ungariei. Ultimul studiu care încheie și secțiunea și volumul este cel al lui Mirko Lampis, *Acerca del comparatismo y la comparación. Una miradasemiótica* (Despre comparatism și comparație. O perspectivă semiotică) (p. 221–232), care, apelând la definiția și înțelegerea noțiunilor de *text*, *intertextualitate* și *comparație* din perspectivă semiotică, demonstrează că activitatea comparativă se bazează pe legăturile pe care un text le stabilește cu contextul artistic și cultural în care apare.

Mănunchiul de studii aici prezentate alcătuiesc un excelent volum academic oferit în semn de respect și prețuire profesorului și omului Coman Lupu de către colegii și colaboratorii săi de la Universitatea Comenius din Bratislava (Slovacia). La mulți ani, buni și frumoși, domnule Profesor!

MARIA ALDEA
Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, nr. 31
maria.aldea@ubbcluj.ro

ROMANICA 31: Normă și uz în limbile romanice actuale.
Editori ALEXANDRA CUNIȚĂ și COMAN LUPU,
Editura Universității din București, 2020, 213 p.

Volumul 31 din seria *Romanica* editată de Universitatea București apare sub coordonarea profesorilor Alexandra Cuniță și Coman Lupu și reunește zece studii asupra raporturilor dintre normă și uz în cele șase limbi romanice literare: catalană, franceză, italiană, portugheză, spaniolă și română. Avem în față un volum tematic cu o dimensiune internațională: mai mult de jumătate dintre contribuții aparțin unor cercetători de la alte universități europene (Universidad de Alicante, Universitá di